

Sammanfattning av uppföljningsrapport 2010/11:RFR2

Miljö- och jordbruksutskottet

SVERIGES
RIKSDAG

Uppföljning av statens satsning på hållbara städer

Uppföljning av statens satsning på hållbara städer

– Sammanfattning av uppföljningsrapport 2010/11:RFR2

Förord

Den svenska riksdagen har i olika sammanhang behandlat frågor som rör utvecklingen i våra städer. Riksdagen har bl.a. anslagit medel till ett ekonomiskt stöd till hållbara städer om totalt 340 miljoner kronor under perioden 2009–2010. Vidare har regeringen tillsatt en delegation med uppgiften att verka för en hållbar utveckling av städer, tätorter och bostadsområden.

Riksdagens miljö- och jordbruksutskott beslutade vid sitt sammanträde den 21 januari 2010 att följa upp statens satsning på hållbara städer. Den 14 oktober 2010 bekräftade utskottet beslutet att genomföra uppföljningen. Inom riksdagen har flera utskott ansvar för olika frågor som rör utvecklingen av hållbara städer. Exempelvis finns anslaget för Delegationen för hållbara städer under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och omfattar därmed miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde, medan däremot plan- och bygglagen ingår i civilutskottets beredningsområde. Mot den bakgrunden har civilutskottet inbjudits att delta i uppföljningen.

Uppföljningen har i första hand inriktats på att studera hur satsningen på hållbara städer har organiserats och lagts upp, vilka insatser som görs av delegationen samt vilka andra insatser som görs för hållbar stadsutveckling.

Uppföljningen har genomförts av miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp som har bestått av följande ledamöter: Irene Oskarsson (KD), Christine Jönsson (M), Per Åsling (C), Nina Lundström (FP), Jan-Olof Larsson (S), Åsa Romson (MP), Jens Holm (V) och Josef Fransson (SD). Under våren 2010 deltog även leda-

möter från civilutskottet i gruppens arbete. Underlagen till uppföljningen har på gruppens uppdrag tagits fram inom riksdagsförvaltningen av utvärderings- och forskningsfunktionen vid riksdagens utredningstjänst i samarbete med miljö- och jordbruksutskottets kansli.

Uppföljnings- och utvärderingsgruppens rapport har publicerats i serien Rapporter från riksdagen (Rapport 2010/11:RFR2). Uppföljningen avrapporterades till utskottet i november 2010 och behandlades av utskottet i betänkande 2010/11:MJU1. Utskottet föreslog att riksdagen godkänner vad utskottet har anfört. Riksdagen följde i december 2010 utskottets förslag.

I denna broschyr ges en sammanfattning av uppföljningens resultat och utskottets ställningstagande med anledning av uppföljningen.

Bakgrund och utgångspunkter

Bakgrund

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade i januari 2010 att genomföra en uppföljning av statens satsning på hållbara städer. Uppföljningen har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp och i första hand inriktats på att belysa hur arbetet med hållbara städer har organiserats och lagts upp, vilka insatser som görs av Delegationen för hållbara städer samt vilka andra statliga insatser som genomförs för hållbar stadsutveckling. Syftet har varit att ta fram ett fördjupat kunskapsunderlag inför behandlingen av budgetpropositionen för 2011 och beredningen av eventuella motioner i ämnet.

I arbetet har ingått att genom dokumentstudier och intervjuer bl.a. kartlägga hur Delegationen för hållbara städer och andra statliga aktörer arbetar med frågor som rör hållbar stadsutveckling. En genomgång har gjorts av vilka projekt som har ansökt om och tilldelats bidragsmedel. Vidare har en genomgång gjorts av hur olika aktörer ser på satsningen på hållbara städer, dels på central nivå, dels på regional och

lokal nivå i tre län (Skåne, Stockholms och Västerbottens län) och fyra kommuner (Lomma, Malmö, Stockholm och Umeå). I uppföljningen ingår både projekt som har beviljats bidrag och de som har fått avslag på bidragsansökningar.

Hållbarhet, hållbar utveckling och hållbara städer

Begreppet hållbar utveckling användes av FN:s världskommission för miljö och utveckling i den s.k. Brundtlandrapporten 1987 och har där-
efter kommit att få stor betydelse. Kommissionen betonade vikten av att hållbar utveckling ska förstås utifrån ett helhetsperspektiv där de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna beaktas.

I denna uppföljning konstateras att hållbar utveckling, hållbar stads-
utveckling och hållbara städer är breda begrepp där många aspekter kan ingå, vilket är både en svaghet och en styrka. Det finns inte någon tydlig definition av hållbara städer. En alltför tydlig och ensidig definition hade å ena sidan kunnat bli läsand för arbetet, men å andra sidan kan det uppstå problem om olika aktörer tolkar begreppet på olika sätt. Det finns en samsyn bland de myndigheter, projektgrupper och organisationer som har tillfrågats i denna uppföljning om vikten av att ha en helhetssyn på hållbar stadsutveckling där alla tre dimensioner – ekonomisk, social och miljömässig utveckling – ingår. Det finns dessutom synergieffekter mellan dessa tre dimensioner.

Utvecklingen av städerna

Sedan 2008 bor över hälften av jordens befolkning i städer; samtidigt växer fattigdomen snabbare i städerna än på landsbygden. Städerna är ett problem från både ekonomiska, sociala och miljömässiga utgångspunkter men de innebär också en möjlighet. Frågan om hållbar stadsutveckling har därför varit ett centralt tema i det internationella samarbetet och i den nationella politiken i flera länder under flera år.

I Sverige bor över 80 % av befolkningen i tätorter. Befolkningen fortsätter att öka i tätorterna, medan det pågår en avfolkning av glesbygden. Befolkningsutvecklingen i den tätortsnära landsbygden är stabil. I de svenska städerna sker en utveckling mot mer förtätning och blandning av olika funktioner. Det faktum att en allt större andel av Sveriges befolkning bor i städer har lett till att städerna har kommit att bli allt viktigare för möjligheten att uppnå nationella mål kring en hållbar utveckling.

Ansvarsförhållanden

Städernas utveckling är i första hand ett kommunalt ansvar som utövas enligt riksdagens beslut i lagstiftning om kommunalt självbestämmande och planmonopol. Därutöver har ett flertal statliga beslut och åtgärder i olika frågor stor betydelse för städernas utveckling.

Frågor med anknytning till hållbar stadsutveckling handläggs inom olika riksdagsutskott, departement samt statliga och kommunala myndigheter. Många aktörer arbetar med hållbar stadsutveckling. Detta är i sig en styrka för stadsutvecklingsarbetet. Samtidigt är det också en svaghet eftersom mångfalden av aktörer också leder till otydligheter i ansvarsfördelningen mellan myndigheterna. En orsak till otydligheten i de olika myndigheternas roller i arbetet med hållbar stadsutveckling är att deras uppdrag är vagt formulerade. Även om Boverket har en central roll i arbetet med hållbar stadsutveckling är det otydligt vilken myndighet som har det övergripande ansvaret. Under senare år har samarbetet mellan myndigheterna utökats. Flera av de intervjuade aktörerna betonar samtidigt att samarbete måste bygga på tydlighet och jämbördiga myndigheter och att det är viktigt med god samordning inom Regeringskansliet. I det sammanhanget konstateras bl.a. att Boverket är en redan hårt belastad myndighet. Det finns exempel på samarbete på regional nivå kring hållbar stadsutveckling i bl.a. Skåne. Två statliga insatser med anknytning till hållbar stadsutveckling, Stadsmiljörådet och

Bygga-bo-dialogen, har upphört. Särskilt Bygga-bo-dialogen uppges ha varit en positiv satsning med goda effekter.

Det finns målkonflikter och exempel på hinder i regelverket för att utveckla en blandad stad. Från olika aktörer har bl.a. framförts att det bör göras en genomgång av de regler som i viss mån kan sägas mot-arbeta varandra. Exempelvis upplevs upphandlingsreglerna både som hinder och möjlighet för att t.ex. prova ny miljöteknik i stadsutvecklings-sammanhang. Flera menar även att frågor kring hållbar stadsutveckling bör ingå i miljömålsarbetet.

Statens satsning på hållbara städer

Stödet och inrättandet av en delegation för hållbara städer.

Riksdagen har anslagit medel till ett ekonomiskt stöd till hållbara städer om totalt 340 miljoner kronor under perioden 2009–2010. Enligt den förordning som styr bidragsgivningen får statligt stöd ges till åtgärder som främjar hållbar stadsutveckling i syfte att väsentligen minska utsläppen av växthusgaser. Vidare har regeringen tillsatt en delegation med uppgiften att verka för en hållbar utveckling av städer, tätorter och bostadsområden. Delegationen för hållbara städer har två uppgifter: dels att vara en nationell arena för utveckling av hållbara städer, dels att hantera det ekonomiska stödet till utveckling av hållbara städer. Det ekonomiska stödet delas ut under två år. År 2009 gav delegationen bidrag till tre investeringsprojekt och 14 planeringsprojekt. Beslut om 2010 års bidrag fattas i november/december 2010. Åtgärderna ska vara avslutade senast den 31 december 2014.

Satsningens inriktning och upplägg

Frågan om hållbar stadsutveckling är inte ny. Flertalet aktörer framför att det är positivt att staten satsar på hållbar stadsutveckling och

därmed försöker ta ett mer samlat grepp kring olika åtgärder. Satsningen har lyft fram hållbar stadsutveckling både i samhällsdebatten och i kommunala och statliga myndigheters arbete. Samtidigt kan det konstateras att satsningen har haft ett mer begränsat inflytande på flera statliga myndigheters arbete.

Det finns viss otydlighet kring satsningens syfte och inriktning. Syftet med satsningen och det ekonomiska stödet har beskrivits på olika sätt i skilda sammanhang och även uppfattats på olika sätt av skilda aktörer. En orsak till detta är att delegationens mer allmänna uppdrag är mycket brett, medan det statliga bidragets huvudinriktning är något smalare. Den miljömässiga dimensionen har betonats i flertalet projekt som har ansökt om bidrag, liksom att den miljömässiga dimensionen inte bara handlar om klimat. Den sociala dimensionen upplevs vara svår att definiera, men bör enligt aktörerna lyftas fram ytterligare. Den ekonomiska dimensionen har fått minst uppmärksamhet. Flera betonar att kulturen är en del av hållbar stadsutveckling.

Satsningen uppfattas inte som långsiktig. En del har pekat på att projektarbetsformen kan innebära risk för bristande kontinuitet i stadsutvecklingsarbetet och att det är minst lika viktigt att stimulera det successiva och långsiktiga utvecklingsarbetet. Flera aktörer betonar att satsningens effekter kan ses först efter flera år. Från de projekt som har ingått i uppföljningen har en majoritet framfört att projekten skulle ha genomförts även utan statligt bidrag, men de flesta uppger att projekten då skulle ha fått en delvis annan utformning. För projekten innebär bidraget att ambitionsnivån har kunnat höjas. Delegationen menar att stödet har bidragit till att projektens mål med avseende på hållbarhet har stärkts.

Delegationen för hållbara städer

Organisationsformen delegation har både för- och nackdelar. Delegationen har blivit en neutral arena utanför den ordinarie myndighetsstrukturen där nya arbetssätt kan prövas. Arbetet har fått en tydlig start

och ett tydligt slut. Samtidigt innebär satsningen att arbetet är begränsat till en kort tidsperiod. Att arbetet läggs på en tillfällig delegation utanför en befintlig myndighet innebär också att det blir svårare att bygga vidare på tidigare erfarenheter men även att föra vidare kunskap och resultaten av satsningen. Det kan också bli svårare att förankra arbetet i ordinarie förvaltningsstrukturer. Ett alternativ till att inrätta en delegation hade varit att placera satsningen på en befintlig myndighet, t.ex. Boverket. Det finns en övervägande positiv syn på delegationens arbete hittills. Aktörerna är positiva till samarbetet med delegationen, men på regional och lokal nivå finns olika erfarenheter. Bland annat har ett antal länsstyrelser konstaterat att de inte har någon roll i satsningen.

Flera aktörer har betonat vikten av att det arbete som har inletts i och med satsningen får fortsätta och att någon aktör tar över arbetet när delegationen avvecklas. I budgetpropositionen för 2011 föreslår regeringen att satsningen på hållbara städer fortsätter under två år, främst för att säkerställa kunskapspridning, uppföljning av projekten och att erfarenheterna ska kunna tas tillvara och utvecklas inom forskning och miljöteknikutveckling. Regeringens förslag innebär att anslaget 1:15 Hållbara städer tillförs 30 miljoner kronor per år 2011–2012 för att fasa ut verksamheten.

Bidraget för hållbara städer

Bidragsgivning är ett sätt att styra som kan leda till att positiva initiativ inom hållbar stadsutveckling initieras. Bidrag sätter hållbar stadsutveckling i fokus och höjer projektens status, samtidigt som de även kan få en del negativa konsekvenser. Det kan t.ex. finnas en risk för att stöd ges till etablerad teknik och att bidragen därmed endast blir en subvention utan att ge något mervärde. Det uppmärksammas att det är viktigt att stöd ges till projekt som är relaterade till senaste forskningsresultat. Regeringen har bedömt att stödet för hållbara städer är förenligt med den gemensamma marknaden enligt ett gruppundantag som regleras i EG-rätten.

Bidragen har gått till ett begränsat antal bidragsmottagare, huvudsakligen offentliga aktörer. Två av tre investeringsprojekt som fick stöd 2009 är i första hand inriktade på ombyggnad. Trots detta har flertalet aktörer framfört att mycket av det som görs kring hållbara städer är inriktat mot nybyggnadsprojekt och att ombyggnad inte har lika hög status. De flesta är ense om att den stora utmaningen är att förvalta och förbättra befintliga stadsdelar, inte minst städernas miljonprogramsområden. Sambandet mellan stad och land har inte fått någon större uppmärksamhet i satsningen. Flera aktörer pekar dock på att städerna är beroende av sitt omland. Det konstateras vidare att förtätning och blandning av verksamheter är en trend inom dagens stadsutveckling. Att göra städerna tätare och mer kompakta leder till ökad resurseffektivitet, samtidigt som olika aktörer varnar för att förtätning också kan innebära att gröna kvaliteter byggs bort och kulturmiljöer förändras.

Flera aktörer upplever att stadsbegreppet är oklart. Flera betonar också att Sverige är ett glesbefolkat land och en del aktörer har uppfattat att satsningen främst riktar sig mot tillväxtområden och större städer. En del aktörer har framfört att stöd även bör gå till kommuner i stagnation. Trafik och handel är viktiga delar i hållbar stadsutveckling, liksom samverkan mellan näringsliv och kommun samt medborgarnas deltagande och inflytande. För att uppnå en hållbar stadsutveckling krävs att människor ändrar beteende. När utvecklingsinsatser har genomförts är det de boende som ska kunna hantera nya system och ändra sina beteenden.

Bidrag har ofta gått till större städer, delvis på grund av bidragets konstruktion. År 2009 gick samtliga investeringsbidrag till kommuner med över 100 000 invånare (Malmö, Stockholm och Umeå), medan planeringsbidragen var mer spridda mellan små och stora kommuner. Bidragsansökningar har kommit från redan aktiva kommuner och många projektidéer fanns redan sedan tidigare. Det är en avvägning mellan att ge bidrag till aktörer med erfarenhet av stadsutveckling och att satsa på dem som är nya inom området. Eftersom bidraget bara finns

under två år och syftet bl.a. är att lyfta fram flaggskepp är utrymmet för misslyckanden litet.

Uppdelningen på investerings- och planeringsstöd upplevs vara ändamålsenlig, även om några aktörer menar att staten tidsmässigt först borde ha gett stöd till planering och sedan till investering. Det framkommer att bidragets totala ekonomiska omfattning är begränsad i jämförelse med tidigare satsningar och att aktörerna upplever att bidragsandelen är förhållandevis låg. Samtidigt har dock bidraget medverkat till att olika aktiviteter har satts igång. Delegationen har inte gett bidrag till hela projekt, vilket i vissa fall har lett till att projektens helhetstanke har fallit.

I uppföljningen uppmärksammas att det kan vara svårt att fastställa stödberättigad kostnad i ett projekt. Bidragets konkurrensaspekter har inte diskuterats och projektens genomförandetid är relativt begränsad. Det kan bli en utmaning för investeringsprojekten att bli klara inom angiven tidsram.

Det är svårt att uppskatta kostnadseffektiviteten i bidragsansökningarna. Redovisningen i bidragsansökningarna har varit olika och de sökandes beräkningar vilar på ett flertal osäkerheter. Konjunkturinstitutet (KI) menar i en utvärdering att stödet inte är ett kostnadseffektivt styrmedel för klimatpolitiken. Åtgärdernas kostnadseffektivitet med avseende på t.ex. social hållbarhet är enligt KI inte möjlig att utvärdera.

Det finns inte några tydliga exempel på innovativ miljöteknik i 2009 års ansökningar eller något projekt som kan leda till svensk miljöteknikexport. Det har varit begränsat nytänkande i projekten, samtidigt som det finns behov av nya flaggskepp för svensk stadsutveckling. Det kan vara ett problem om städerna alltför mycket fokuserar på export och nybyggnad av demonstrationsprojekt i stället för att satsa på ombyggnad och förvaltning. Det finns en skillnad mellan att bygga hållbar stad och främja miljöteknikexport.

Ansökningsprocessen

Ansökan om stöd för hållbara städer görs i två steg. Ett sådant öppet ansökningsförfarande har både för- och nackdelar. Det har varit enkelt att fylla i ansökningsblanketten, men svårt att uppskatta påverkan på utsläpp av växthusgaser. Ansökningstiden har varit kort och det har tagit olika lång tid att ta fram en bidragsansökan. Små kommuner har ofta mindre resurser för att kunna ta fram bidragsansökningar. Många har upplevt att kriterierna har varit anpassade till investeringsprojektet och inte till planeringsprojektet. Det fanns vissa tekniska problem kring blanketterna 2009. Det har inte lämnats några synpunkter på stödets administrationskostnader. Kostnaden för delegationens kansli motsvarade knappt 6 % av de beviljade bidragen 2009.

Uppföljning, utvärdering och erfarenhetsspridning

Uppföljning och utvärdering av satsningen görs på olika sätt. KI:s utvärdering av bidragets kostnadseffektivitet är en del i detta. Vidare ska varje bidragsmottagare lämna en slutrapport till delegationen eller Boverket och delegationen ska slutredovisa sina erfarenheter av arbetet med hållbar stadsutveckling i en rapport till regeringen. Flertalet aktörer menar att det är viktigt med uppföljning inom projektet, liksom att lärande och kommunikation är en viktig uppgift. Det finns dock inga särskilda medel för att följa genomförandet av projektet och det ställs inga krav på extern utvärderare. Det är också otydligt vem som är mottagare av projektens resultat. Kunskapsöverföring sker t.ex. genom studiebesök, men det kan vara svårt att överföra erfarenheter mellan kommuner liksom att använda erfarenheter från pilotprojekt. Det är viktigt att projektet har utvärderats innan projektet sprids som goda exempel.

Regeringens resultatredovisning till riksdagen

Regeringen lämnade i sin resultatredovisning hösten 2009 endast en kort information om att satsningen på hållbara städer inleddes under 2008 och att det ekonomiska stödet och delegationens arbete hittills hade mött ett stort intresse. Hösten 2010 redovisade regeringen delegationens bidragsfördelning och refererade de bedömningar av projekten som delegationen har gjort samt de bedömningar av stödet som KI har gjort i sin utvärdering.

Andra insatser för hållbar stadsutveckling

Förutom de särskilda insatserna inom ramen för satsningen genomför staten en rad andra insatser i syfte att främja en hållbar stadsutveckling. Bland dessa insatser kan bl.a. klimatinvesteringsprogrammen, den nationella träbyggnadsstrategin, arbetet med uthållig kommun och projektet om den goda staden nämnas. Dessutom vidtar staten insatser för att bl.a. stödja miljöteknikexport och forskning om hållbar stadsutveckling.

Forskningen om hållbar stadsutveckling är begränsad, samtidigt som det kan vara svårt att avgränsa vad som räknas in där. Forskningsområdet är splittrat och fler aktörer menar att det finns behov av mer praktisknära forskning och bättre samordning mellan forskningsfinansiärerna. Det finns ingen part som tar huvudansvar för forskning om hållbar stadsutveckling.

Miljöteknikexporten från Sverige ökar. Många myndigheter och andra aktörer arbetar med att främja miljöteknikexporten. Ett flertal statliga aktörer vänder sig till de ca 500 svenska företagen som är verksamma inom området. Arbets- och ansvarsfördelningen mellan myndigheter och andra aktörer är oklar och det finns behov av samordning för att få ett gott resultat av de exportfrämjande insatserna. Satsningen på konceptet SymbioCity upplevs fungera bra.

Utskottets ställningstagande

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar inledningsvis att statens pågående satsning på hållbara städer har lyft fram stadsutvecklingsfrågorna. Samtidigt kan utskottet slå fast att även kritik har framförts mot bl.a. satsningens konstruktion och begränsade omfattning i både tid och ekonomiska resurser. Vidare finns det en viss otydlighet kring inriktningen på satsningen, vilket hänger samman med att det inte finns någon entydig definition av en hållbar stad och att satsningens allmänna del har varit mycket bred, medan det ekonomiska stödet har getts en något smalare huvudinriktning på klimatfrågor. För att uppnå goda resultat av statens insatser är det viktigt att inriktningen och syftet med satsningen är tydlig.

Många myndigheter arbetar med hållbar stadsutveckling. Det är därför viktigt att det finns en tydlig ansvarsfördelning och att det uppmärksammas hur olika myndigheter kan lära av varandras erfarenheter i stadsutvecklingsfrågor. Det är också väsentligt att uppmärksamma förekomsten av målkonflikter och hinder i de statliga regelverken för att fortsätta arbetet för en hållbar stadsutveckling. I det fortsatta utvecklingsarbetet kring miljömålen kan prövas hur frågor kring hållbar stadsutveckling på ett tydligare sätt kan föras in i miljömålsarbetet.

Utskottet konstaterar att två år är en kort period när det gäller att arbeta för en långsiktigt hållbar stadsutveckling. Samtidigt som det finns fördelar med tidsbegränsade satsningar, bl.a. för att lyfta fram en politiskt prioriterad fråga, vill utskottet betona vikten av långsiktighet, kontinuitet och uthållighet i arbetet. Utskottet konstaterar att regeringen i årets budgetproposition har föreslagit att satsningen på hållbara städer fortsätter under ytterligare två år. Det är viktigt att de erfarenheter som görs i satsningen kan tas tillvara i det fortsatta arbetet med hållbar stadsutveckling.

Regeringen har tillsatt en delegation för satsningens genomförande. Denna organisationsform har både för- och nackdelar. En fördel är att en delegation är en fristående och tillfällig enhet som kan överbrygga

gamla positionstaganden som finns mellan olika aktörer samt ta tillvara det bästa och förstärka de insatser som myndigheterna gör. Ett alternativ hade varit att ge i uppdrag till en myndighet att arbeta med satsningen på hållbara städer. På längre sikt måste frågorna länkas in i den statliga förvaltningens ordinarie arbete.

Utskottet konstaterar att bidraget för hållbara städer leder till att olika initiativ vidtas men det är alltför tidigt att uttala sig om vilka reella effekter på stadsutvecklingen som satsningen har haft. Majoriteten av de projekt som har studerats i denna uppföljning skulle ha genomförts även utan statligt stöd, även om de flesta då skulle ha fått en delvis annan utformning. Det faktum att bidragen har gått till projekt som kan genomföras även utan statliga bidrag är ett tecken på att projekten är genomförbara och att projekten inte har konstruerats enbart för bidragsmöjlighetens skull. Utskottet betonar samtidigt att det är viktigt att se till att bidragen ger ett mervärde och inte enbart blir en extra finansieringskälla för insatser som ändå skulle ha genomförts.

Utskottet konstaterar att bidragets konstruktion har styrt mot stora kommuner och redan befintliga projektidéer. Stora kommuner har självfallet större resurser till sitt förfogande för att ta fram projektansökningar och större möjlighet att kunna ta fram medel till den relativt stora andel av projektens finansiering som ska utgöras av egenfinansiering. Utskottet betonar dock att stadsutveckling är lika viktigt i stora som små städer och att stödet kommer hela landet till godo, både tillväxtregioner och regioner i stagnation. Det är därför viktigt att uppmuntra utvecklingsarbetet även i kommuner som hittills inte har varit aktiva inom området. Utskottet betonar vidare vikten av att ombyggnad av existerande stadsdelar beaktas i stadsutvecklingssammanhang.

Det är väsentligt att statliga bidrag ger så stor avsedd effekt som möjligt till så låg kostnad som möjligt. När det gäller stödet för hållbara städer kan utskottet konstatera att det är svårt att bedöma kostnadseffektiviteten och relevans mot ändamål. Konjunkturinstitutet har gjort bedömningen att stödet inte är ett kostnadseffektivt styrmedel för klimatpolitiken. Utskottet utgick hösten 2008 från att grönområdets be-

tydelse och möjligheterna till lokal odling i städerna skulle vägas in i satsningen på hållbara städer. Detta har gjorts. Utskottet konstaterar att förtätning och ökad blandning av stadens olika funktioner är en aktuell trend inom dagens stadsutvecklingsarbete. Att förtäta städerna ökar resurseffektiviteten på olika sätt. Utskottet lyfter fram betydelsen av att grönområden och kulturmiljöer skyddas i stadsutvecklingsarbetet. Det är, enligt utskottets mening, viktigt att fortsatt följa frågor om grönområdets betydelse och möjligheter till lokal odling i städerna.

Nytänkandet i de projekt som har sökt bidrag har varit begränsat och det finns inga tydliga exempel på innovativ miljöteknik eller möjligheter till ökad svensk miljöteknikexport. Utskottet betonar att det inte är realistiskt att ha alltför stora förhoppningar på att verksamheten ska leda till teknikutveckling.

Ansökningsprocessen för det ekonomiska stödet har varit relativt enkel, även om det har funnits delar av den som har varit svåra att hantera för framför allt mindre aktörer. Utskottet konstaterar att inrättandet av en särskild delegation för att hantera en begränsad summa bidragsmedel innebär att en relativt stor andel av de resurser som finns tillgängliga läggs på administration. När satsningen är slut bör det utvärderas om administrationen kring bidragsgivningen har varit effektiv.

Utskottet menar att en utvärdering av satsningens mer långsiktiga effekter bör göras om några år och omfatta bl.a. frågan om små kommuner har kunnat ta tillvara de erfarenheter som har gjorts från satsningen. Utskottet pekar på vikten av mätbarhet och jämförbarhet i förhållande till andra statliga satsningar inom klimatområdet som t.ex. LIP och Klimp. Det är vidare viktigt att tydliggöra vilken myndighet som är mottagare av de uppföljningar och utvärderingar som görs. Det är viktigt att satsningens resultat och den kunskap som har samlats inom delegationen och i projekten tas om hand när satsningen är slut och delegationen avvecklad. Utskottet vill särskilt peka på vikten av att de lärdomar som delegationen har dragit förs vidare.

Utskottet konstaterar slutligen att regeringen redovisar ett antal insatser för hållbar stadsutveckling i sin resultatredovisning till riksdagen.

gen. Utskottet understryker vikten av att regeringen i de årliga resultatredovisningarna till riksdagen redovisar och bedömer de resultat som uppnås genom statens olika insatser för en hållbar stadsutveckling och att det är viktigt att fortsatt följa denna fråga.

Uppföljningar från miljö- och jordbruksutskottet (MJU)

Tematiska uppföljningar

- *Förutsättningar för småskalig livsmedelsproduktion – En uppföljning* (Rapport 2005/06:RFR3, bet. 2005/06:MJU8)
- *Uppföljning av de fiskepolitiska insatsernas resultat och konsekvenser för företag inom fiskeområdet* (Rapport 2007/08:RFR3, bet. 2007/08:MJU2)
- *Uppföljning av statens insatser inom havsmiljöområdet* (Rapport 2008/09:RFR3, bet. 2008/09:MJU1)
- *Uppföljning av statens insatser för småskalig livsmedelsproduktion* (Rapport 2009/10:RFR1, bet. 2009/10:MJU2)
- *Uppföljning av ekologisk produktion och offentlig konsumtion* (Rapport 2010/11:RFR1, bet. 2010/11:MJU2)
- *Uppföljning av statens satsning på hållbara städer* (Rapport 2010/11:RFR2, bet. 2010/11:MJU1)

Löpande uppföljningar

- *Uppföljning och analys av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20* (görs årligen, senast i bet. 2010/11:MJU1)
- *Uppföljning och analys av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23* (görs årligen, senast i bet. 2010/11:MJU2)

Uppföljningsrapporterna finns tillgängliga på riksdagens webbplats (www.riksdagen.se) och kan också beställas från riksdagens tryckeri-expedition (postadress 100 12 Stockholm, tel. 08-786 58 10, fax. 08-786 61 76 eller e-post ordermottagningen@riksdagen.se). För ett flertal rapporter finns sammanfattningar på engelska tillgängliga på riksdagens webbplats.

SVERIGES
RIKSDAG

Sveriges riksdag 100 12 Stockholm • Tfn 08-786 40 00 • www.riksdagen.se

Produktion: Riksdagens informationsenhet, Tryck: Riksdagstryckeriet 2010